

Італія

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Подумайте, чи було населення Італії задоволене участю їхньої країни у Першій світовій війні.

1. Становище Італії після Першої світової війни. Італія вийшла з Першої світової війни сильно послабленою. Правлячі кола Італії не зуміли домогтися здійснення своїх територіальних вимог. На Паризькій мирній конференції колишні союзники зробили все можливе, щоб урізати територіальні домагання Італії. Зрештою, Італія здобула лише західну частину Істрії з Трієстом, Цолу, Горицію, прикордонну територію з Австрією. Вона не одержала ані Далмації, ані Фіуме, що було однією з головних цілей у війні. Італія, за тогочасним висловом, почувала себе «переможеною в таборі переможців». Країна втратила у війні 635 тис. убитими, майже 500 тис. скаліченими та понад 1,5 млн полоненими. 65,5 млрд лір золотом поглинули витрати. Італія багато заборгувала союзникам, переважно США та Великій Британії.

Водночас перебудова економіки на воєнний лад зумовила значне зростання важкої промисловості. За роки війни Італія з країни аграрної перетворилася на аграрно-індустріальну. Особливо сильного розвитку набули металургійна, машинобудівна та хімічна галузі промисловості. Після війни італійська промисловість опинилась у скрутному становищі. Почалося різке падіння виробництва, що спричинило економічну кризу 1920 р. В сільському господарстві почався процес скорочення посівних площ, основна маса селянських господарств зuboжіла та розорялася. Заробітна платня робітників у 1918 р. не досягла рівня довоєнної. Інфляція різко погіршила становище службовців і чиновників.

Незважаючи на те, що Італія була у стані переможців, абсолютна більшість суспільства не мала підстав бути задоволеною повоєнним життям.

Особливості внутрішньополітичного становища країни:

- настрої реваншизму та враженого національного самолюбства;
- активізація радикального робітничого і селянського рухів, що було зумовлено також падінням довіри до уряду;
- орієнтація підприємницьких кіл та численних землевласників, у тому числі й частини селянства, наляканих перспективою революції, на підтримку фашистського руху, що зароджувався.

Перші виступи фашистів сталися 1919 р., у 1920 р. фашисти, організувавшись у загони чорносорочечників, почали погроми робітничих і демократичних організацій, нищення та вбивства політичних і профспілкових діячів; у країні запанували терор і насильство. Влада не чинила жодного опору. Навіть більше - військові, поліція, суд фактично заохочували фашистський рух. Зброю чорносорочечники одержували зі складів армії, професійні офіцери навчали банди й керували їхніми операціями. До 1921 р. це був саме рух, а не політична партія. Лише в грудні 1921 р. на другому з'їзді фашисти перетворили свій рух на політичну партію і назвали її Національною фашистською

партією (ПНФ). Восени 1922 р. в Італії фактично встановилося двовладдя: фашисти забирали під контроль дедалі більше нових міст і провінцій, центральний уряд дивився на це крізь пальці. Ставало зрозумілим, що правлячі кола остаточно взяли курс на передання влади фашистам.

На чолі італійського фашизму став Б. Муссоліні.

ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Вже у 18-19-річному віці Беніто розпочав свої виступи перед невеликими аудиторіями, тавруючи італійський уряд і називаючи себе соціалістом. У 1912-1914 рр. він - редактор центрального органу соціалістичної партії газети «Аванті». За агітацію за вступ Італії у війну на боці Антанти в листопаді 1914 р. був виключений із соціалістичної партії. Тоді ж заснував газету «Пополо д'Італія» (майбутня газета італійських фашистів). У березні 1919 р. став засновником фашистської організації «Фашо ді комбаттіменто».

24 жовтня 1922 р. в Неаполі, в театрі Сан-Карло відкрився черговий з'їзд фашистських союзів. Муссоліні виступив з агресивною промовою, ультимативно зажадавши від уряду надати фашистам п'ять міністерських портфелів і комісаріат авіації. Він мальовничо розписав свою відданість монархії, яка не повинна опиратися силам, що несуть оздоровлення нації. Увечері того ж дня в готелі «Везувій», де зупинився дуче, зібралися його найближчі сподвижники. Було узгоджено план захоплення влади: 27 жовтня - загальна мобілізація фашистів, 28 - атака на головні центри країни. Три колони сквадристів - членів фашистських бойових загонів (сквадр) — повинні були увійти до Рима з боку Перуджі, висунути ультиматум уряду й заволодіти головними міністерствами.

Відразу пролилася кров: у Кремоні, Болоньї, Алессандрії сквадристи зробилися некерованими. Кабінет міністрів виніс рішення про відставку, але заздалегідь затвердив і розіслав на місця декрет про облоговий стан, за яким армія отримала необхідні повноваження для наведення порядку. Проте король Віктор-Еммануїл III відмовився підписати цей декрет. 29 жовтня він запропонував Муссоліні прибути до Рима і сформувати уряд. Так італійські фашисти захопили владу. Муссоліні узяв собі, крім прем'єрського, портфелі міністрів внутрішніх і закордонних справ. Наступного дня фашистські колони на чолі з Муссоліні парадним маршем пройшли вулицями «вічного міста».

• Б. Муссоліні із своїми прихильниками під час походу на Рим.

Спробуйте пояснити, чому фашистам так легко вдалося здобути владу?

2. Фашистський режим Б. Муссоліні. Відразу ж після перевороту, незважаючи на збереження парламентських форм, з'явилися два нових державних інститути: у грудні 1922 р. - «велика фашистська рада» (ВФР), у січні 1923 р. королівським декретом було

закріплено створення фашистської міліції, що називалася «добровільною міліцією національної безпеки» (ДМНБ). ВФР контролювала законопроекти перед внесенням їх до парламенту, діяльність самого уряду. Створенням ДМНБ Муссоліні прагнув домогтися переваги виконавчої влади, в особі фашистського уряду, над законодавчою, в особі короля та парламенту. Передача ДМНБ у підпорядкування Муссоліні посилювала його особисту владу.

У січні 1925 р. Муссоліні, виступаючи у парламенті, висунув гасло: «Вся влада фашистам!» і провів через парламент низку законів, які обмежували демократичні права. У той період було видано закони про чистку державного апарату від «підозрілих елементів», про заборону всіляких асоціацій, що не контролюються фашистською партією, про право префекта конфіскувати номери газет. Особливе місце посідав закон від 24 грудня 1925 р. про права прем'єр-міністра. Згідно з цим законом, керівник уряду звільнявся від відповідальності передпарламентом і не був зобов'язаний подавати у відставку в разі висловлення вотуму недовіри.

В основу економічної політики фашистів було покладено ідею створення «корпоративної держави» на засадах «класового миру», основи корпоративної системи були закладені законом від 3 квітня 1926 р., що затвердив контроль уряду над профспілками.

Принципи фашистського класового співробітництва і корпоративної системи визначала «Хартія праці», опублікована 21 квітня 1927 р. У хартії були сформульовані функції і завдання підприємницької організації і профспілок. Вона оголошувала «приватну ініціативу» «найбільш дієвою і корисною зброєю національних інтересів». Після замаху на Муссоліні, 5 листопада 1926 р. було видано закон про розпуск усіх «антинаціональних» партій, чим формально завершився перехід до однопартійної системи.

Для виховання молоді у фашистському дусі створювались масові молодіжні організації. Прищеплювався культ сили і волі. Насаджувався культ особи Муссоліні.

У 1929 р. Муссоліні підписав з главою католицької церкви папою Пієм XI Латеранську угоду про взаємну підтримку і спільну боротьбу проти демократичного руху. Ватикан було визнано суверенною державою. Католицизм став офіційною релігією фашистської Італії.

Протягом фашистського правління в Італії антифашисти різної орієнтації могли бути покарані в різний спосіб. Італійців заохочували доносити один на одного. Почались масові арешти (в один день було заарештовано 12 тис. комуністів). На кінець фашистського режиму в Італії таємна поліція скомпільовала досьє на 130 000 італійців. Але слід відмітити, що фашизм в Італії був значно менш кривавим у внутрішній політиці, чим нацизм в Німеччині.

Особливості «корпоративної» держави за Муссоліні:

- з лютого 1933 р. замість профспілок створювалися корпорації (всього 22), що об'єднували робітників і підприємців кожної галузі виробництва, фашистських профспілок і функціонерів фашистської партії;
- головою усіх корпорацій був Муссоліні в якості міністра корпорацій.
- уряд був замінений Великою фашистською радою, а парламент - палатою корпорацій. Кандидатів до парламенту могли висувати тільки корпорації;

- нечисленна опозиція втратила будь-яку можливість для протиборства фашизму парламентськими методами.

Формуємо компетентності

Хронологічну. Поставте події у хронологічній послідовності: прийняття «хартії праці», що закріплювала корпоративну систему; створення «великої фашистської ради»; підписання Латеранської угоди; Б. Муссоліні призначено главою уряду.

Просторові. Покажіть на мапі території, що їх Італія отримала після Першої світової війни, і ті, що не отримала.

Інформаційну. Використовуючи підручник і додаткову літературу, створіть історичний портрет Б. Муссоліні.

Логічну. 1. Чому Італія була незадоволена підсумками Першої світової війни?

2. Які методи використовували італійські фашисти з метою завоювання влади?

3. Чому став можливим переворот Б. Муссоліні?

4. У чому виявилася криза італійського парламентаризму?

5. Чому Муссоліні пішов на підписання Латеранської угоди?

Аксесологічну. Висловіть своє ставлення до ідеології фашизму. Чому ідеологія фашизму здобула величезну популярність в Італії?

Громадянську. Обговоріть питання, чому у Франції фашисти не змогли прийти до влади, а в Італії досягли успіху?